

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ה עמוד א

מסבירים- השבתת חמץ	אכילת חמץ	פסוק
הוקש לאכילת חמץ	הוקש לאכילת מצה	שבעת ימים לא חמצא... מחמצת
פסוק	שואלים- אולי בא לרבות	תשובה נגיד בבוקר
כל מחמצת לא תאכלו!.....תאכלו	ליל י"ד לביעור חמץ?	כתוב ביום-לא אך חלק- מצות וכן פסוק בערב תאכלו מצת. בלילה. לא בבוקר

דהא איתקש השבתת שאור לאכילת חמץ, ואכילת חמץ לאכילת מצה. השבתת שאור לאכילת חמץ - דכתיב שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמצת ונכרתה. ואכילת חמץ לאכילת מצה - דכתיב כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות (וגו') וכתיב ביה במצה בערב תאכלו מצת. ואימא לרבות ליל ארבעה עשר לביעור! - ביום כתיב. ואימא מצפרא! - אך חלק.

חלק א'-ב' במסכת פסחים דף ה' עמוד א'

דבי רבי ישמעאל תנא: מצינו ארבעה עשר שנקרא ראשון, שנאמר בראשן בארבעה עשר יום לחדש. רב נחמן בר יצחק אמר: ראשון - דמעיקרא משמע, דאמר קרא הראשון אדם תולד. - אלא מעתה, ולקחתם לכם ביום הראשון הכי נמי ראשון דמעיקרא משמע? - שאני התם, דכתיב ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים, מה שביעי - שביעי לחג, אף ראשון ראשון לחג. - הכא נמי כתיב אך ביום הראשון תשבתו, שבעת ימים מצות תאכלו! - אם כן נכתוב קרא ראשון, הראשון למה ליה? שמע מינה לכדאמרן. - אי הכי, התם נמי הראשון למה ליה? ותו: התם דכתיב ביום הראשון שבתו וביום השמיני שבתו אימר ראשון דמעיקרא משמע! - שאני התם, דאמר קרא וביום השמיני שבתו מה שמיני - שמיני דחג, אף ראשון - ראשון דחג. הראשון למה ליה? - למעוטי חולו של מועד. - חולו של מועד מראשון ושמיני נפקא! - איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הואיל דכתב רחמנא וביום השמיני, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, דאפילו בחולו של מועד - קא משמע לן. - ולא לכתוב רחמנא לא וי"ו ולא ה"א? ותו: התם דכתיב ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם ראשון דמעיקרא משמע! - אלא: הני שלשה ראשון מיבעי ליה לכדתי דבי רבי ישמעאל. דתנא דבי רבי ישמעאל: בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון - להכרית זרעו של עשו, לבנין בית המקדש, ולשמו של משיח. להכרית זרעו של עשו - דכתיב - ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער. ולבנין בית המקדש - דכתיב כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ולשמו של משיח - דכתיב ראשון לציון הנה הנב.

הסבר א' -ב' דף ה' עמוד א' מסכת פסחים גמרא- פרק ראשון - י"ד ניסן-יום ביעור חמץ

דבי רבי ישמעאל	הפסוק	רב נחמן בר יצחק-מילה
בראשן בארבעה עשר...	בראשן בארבעה עשר...	ראשון זה הקודם לכל
הפסוק	שואלים אם כך-גם בסוכות	עונים-לא, יש פסוק
הראשון אדם תולד	כתוב ולקחתם ביום הראשון-אז זה י"ד?	ושמתם...שבעת ימים-יום שביעי שביעי לחג=כ"א תשרי, גם יום ראשון לחג=ט"ו תשרי
שואלים כתוב בפסח כמו סוכות	תשובה אם כך צריך להיות	
אך ביום הראשון תשבתו=ט"ו ניסן,	ראשון, למה כתוב הראשון שזה כמו שבעת ימים=ט"ו-כ"ב ניסן?	מצות תאכלו? שאמרנו שראשון=י"ד ניסן
שואלים-אם כך? א. הפסוק עם הראשון מיותר?		
וכן יש בסוכות עוד פעם ראשון אז נובע שהראשון זה י"ד תשרי ולא ט"ו?		

תשובה-סוכות שונה כתוב	ולשאלה הראשונה שראשון מיותר?
שמיני זה שמיני=חג גם ראשון זה ראשון=חג	בא למעט חול המועד שאין שבתו.
שואלים-חול המועד נלמד	תשובה- מכיוון שכתוב וביום השמיני-זה מוסיף מהמילים ראשון ושמיני שהם לא חול המועד?
שואלים-שלא יכתבו ויו של וביום השמיני	תשובה-שלושה ראשון צריך אותם לפי ולא היא של הראשון? ועוד שאלה כתוב
ראשון זכו ל-3 ראשון: 1. הכרתת זרע עשו.	2. בנין בית המקדש. ג. שם משיח.

פסוק	מלמד
ויצא הראשון אדמוני ... כסא כבוד מרום מראשון ראשון לציון הנה הנם	הכרתת זרע עשו בנין בית המקדש שמו של משיח.

רבי ישמעאל	רבי
פסוק	רבי עקיבא
אין לשחוט קורבן פסח לא תשחט על כשיש עדיין חמץ	חמץ דם זבחי

רבי יוסי	רבי עקיבא
שואלים-אולי שכל אחד	תשובה
בזמן ששוחט קורבן פסח-לא יחזיק חמץ?	הפסוק מדבר על זמן. ראה להלן

פסוק- ביום הראשון תשבתו שאר... והתשובה- **רבי ישמעאל** פסוק לא תשחט..חמץ.. זבחי זה ערב יום טוב? או ביום טוב? אין לשחוט קורבן פסח כשיש עדיין חמץ

חכם	אומר	מסקנה
רבי עקיבא פסוק: 1. ביום הראשון תשבתו 2. כל מלאכה לא תעשו	אין לשרוף חמץ בט"ו.	
רבי יוסי פסוק: 1. ביום הראשון תשבתו-זה ערב יום טוב או ביום טוב? המילה אך- חילק, ועוד סיבה הרי השבתת חמץ=אכילת חמץ=אכילת מצה דהיינו כשאוכלים מצה אין חמץ ואסור לאכול חמץ.		

תוספות מסכת פסחים דף ה עמוד א

דהא איתקש השבתת שאור לאכילת חמץ וכו' - בפרק כל שעה (לקמן כה): יליף ר' יהודה לאוכל חמץ מו' שעות ולמעלה שהוא בלא תעשה ור' שמעון פליג עליה ומהכא לא מצי למילף מידי דלא הוקשה אכילת חמץ להשבתת שאור שמשש שעות ולמעלה אלא להשבתת שאור של שבעת ימים וקשה לרשב"א אמאי לא יליף כרת להשבתת שאור מדאיתקש לאכילת חמץ. למעוטי חולו של מועד - אתרווייהו קאי דלולב אינו ניטל במדינה אלא יום אחד. דתנא דבי ר' ישמעאל - אף על גב דכתיבי טובא בהנך ג' מצות כתיבי כולהו וכל הכתוב במצוה אחד חשיבי חדא ואין להקשות מנלן דמהני ג' ראשון דרשינן ואך ביום הראשון

רש"י מסכת פסחים דף ה עמוד א

השבתת שאור לאכילת חמץ - משעה שהזהיר שלא לאכול חמץ - צוה להשבתת השאור, דכתיב שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל (חמץ) +מסורת הש"ס: [מחמצת]+. ואכילת חמץ לאכילת מצה - משעה שחייב לאכול מצה - הזהיר שלא לאכול חמץ, דכתיב כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות, וכתיב בערב תאכלו מצות, אלמא: זמן אכילת מצה ואיסור חמץ והשבתת שאור - משחשיכה. אך חלק - אבין ורקין מיעוטי, אלמא: מקצת היום מותר ומקצתו אסור, ומעתה יש לנו לחלק: חציו לאיסור וחציו להיתר, ואיכא דאמר: אך הוא חץ בגימטריא דאח"ס בט"ע ג"ף דכ"ץ, ותופס ח' תחת אל"ף וצדי במקום כ'.